

Uitvoeringsnotitie verkorte en versnelde trajecten

31 oktober 2023

1. Algemene inleiding uitvoeringsnotities ICN

In 2019 hebben de Inspectie, de NVAO en de CDHO gezamenlijk een lijst opgesteld met knelpunten in de uitvoeringspraktijk van de drie organisaties die samenhangen met onduidelijkheden, onjuistheden, tegenstrijdigheden en lacunes in de wet- en regelgeving. Het ministerie van OCW en de ICN partijen hebben gezamenlijk afgesproken om bij elk knelpunt te komen tot een concrete uitvoerbare oplossing binnen de huidige wettelijke kaders, met begripsverheldering als eerste stap. Het resultaat van de aanpak van elk knelpunt wordt neergelegd in een uitvoeringsnotitie.

2. Begrippen en definities rond verkorte en versnelde trajecten

2.1. Gedefinieerd in de WHW

- Een opleiding is: “een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken.” (Art. 7.3, lid 2).
- Een opleiding omvat een bepaalde studielast (Art. 7.5, inclusief uitzonderingen).
 - Hbo Ad = 120 EC
 - Hbo bachelor = 240 EC (m.u.v. lerarenopleidingen voor vwo)
 - Hbo master = 60 EC of meer
 - Wo bachelor = 180 EC (m.u.v. e.g. geneeskunde)
 - Wo master = 60 EC of meer
- Wat betreft studielast en studiepunten stelt de wet het volgende: “de studielast van elke opleiding en elke onderwijseenheid wordt door het instellingsbestuur uitgedrukt in studiepunten. De studielast voor een studiejaar bedraagt 60 studiepunten. 60 studiepunten is gelijk aan 1.680 uren studie.” (Art. 7.4, lid 1)
- Versnelde en verkorte opleidingen en trajecten hebben de volgende posities in de wet:
 - In de wet wordt niet gesproken over versnelde of verkorte opleidingen.
 - Verkorte trajecten worden niet genoemd in de wet.
 - Het enige versnelde traject dat expliciet in de wet wordt genoemd is het traject voor vwo-studenten in een hbo bacheloropleiding zoals vermeld in Art. 7.9a, lid 1. In Art. 7.5b, lid 2 staat gedefinieerd dat dit traject 180 studiepunten bedraagt.¹
- Vrijstellingen voor delen van opleidingen moeten goed worden onderscheiden van verkorte of versnelde trajecten. Vrijstellingen moeten volgens de wet altijd op individuele basis worden verleend aan de student. De vrijstellingen worden verleend door de examencommissie op basis van het Onderwijs- en Examenreglement (OER) (Art. 7.12b, eerste lid, onderdeel d, en 7.13). Dit kan pas nadat de student is ingeschreven in de opleiding (Art. 7.12b, lid 1 sub d).

¹ Tenzij toepassing wordt gegeven aan artikel 7.5d, onderdeel c, WHW. Alleen dan bedraagt het traject 240 studiepunten.

3.2 *Impliciet* gedefinieerd in de WHW

- Studeerbaarheid
 - Art. 7.4 lid 2 geeft richting: “Een opleiding wordt zodanig ingericht dat een student in staat is het aantal studiepunten te behalen waarop de studielast voor een studiejaar gebaseerd is.” Zoals hierboven is vastgesteld, betekent dit dat er hoogstens 60 studiepunten per jaar kunnen worden geprogrammeerd.
- Versneld traject vwo'ers in hbo bacheloropleidingen
 - Voor het versnelde traject van vwo'ers in een hbo bacheloropleiding stelt de wet dat het instellingsbestuur kan bepalen dat “in bijzondere, door het instellingsbestuur vast te stellen en toe te lichten gevallen, de studielast van een versneld traject als bedoeld in artikel 7.9a in afwijking van artikel 7.5b, tweede lid, 240 studiepunten bedraagt.” (Art. 7.5d, sub c). Dit is de enige bepaling waarbij de studeerbaarheid zoals geïmpliceerd in Art. 7.4, lid 2 in het geding raakt, omdat hier door het instellingsbestuur kan worden bepaald dat een versneld traject voor vwo'ers in een hbo bacheloropleiding 240 studiepunten kan omvatten in plaats van 180 studiepunten. Er staat hier niet vastgelegd in hoeveel tijd deze 240 studiepunten gehaald moeten worden. De wet maakt hier de relatie tussen studieduur en studielast dus niet expliciet. De parlementaire geschiedenis bevat echter wel voldoende voorbeelden om te stellen dat het idee is dat deze 240 studiepunten in drie jaar worden behaald.

3. Interpretaties van begrippen en definities

De ICN partijen concluderen op grond van het bovenstaande dat:

- De definities van studielast en studieduur voldoende duidelijk zijn voor de uitvoeringspraktijk (Art. 7.4 lid 1 en Art. 7.5);
- Uit de beschrijving van studeerbaarheid (Art 7.4 lid 2) volgt dat het (behoudens wettelijke uitzonderingen²) niet mogelijk is om meer dan 60 studiepunten per jaar te programmeren. Dit komt voort uit het feit dat 60 studiepunten ruwweg dezelfde hoeveelheid tijd omvatten voor een student als een voltijdbaan omvat (i.e. circa 40 uur per week inclusief vakanties). De Europese richtlijnen over studiepunten stellen daarbij dat een gemiddelde student deze tijd nodig heeft om alle leeractiviteiten in één jaar af te ronden. Het is daarom onredelijk om op voorhand meer van studenten te vragen.
- Een programmering van meer dan 60 studiepunten per jaar negatieve effecten heeft op de onderwijskwaliteit, omdat het niet reëel is dat een gemiddelde student meer dan de voornoemde studielast per jaar aankan zonder de kwaliteit van de opleiding te moeten verlagen.
- Dit betekent ook dat deeltijdopleidingen *niet* meer studiepunten in één jaar kunnen programmeren dan voltijdopleidingen.
- Er niet zoiets bestaat als een versnelde of verkorte opleiding, tenzij sprake is van een versneld traject vwo'ers in hbo opleidingen (zoals hierboven aangegeven). Het is verder binnen de wettelijke bepalingen mogelijk om een verkort of versneld traject vorm te geven binnen een volledige opleiding. Dit traject kan echter niet op zichzelf bestaan en niet als zelfstandige eenheid geaccrediteerd of in het CROHO geregistreerd worden. Verkorte en versnelde trajecten moeten verder zijn vastgelegd in de OER en vrijstellingen moeten op individuele basis aan de student worden verleend door de examencommissie.

² artikel 7.5d, onderdeel c, WHW.

- Er een verschil is tussen de programmering van de studielast (met een vastgelegd aantal studiepunten per studiejaar) en de uitvoering (waarbij het mogelijk is om in individuele gevallen vrijstellingen te verlenen zodat individuele studenten versneld kunnen studeren). De NVAO controleert of er een volledige opleiding is geprogrammeerd en de Inspectie kijkt naar de naleving van wet- en regelgeving binnen de geprogrammeerde opleiding en de daarbinnen vormgegeven trajecten.

4. Consequenties voor de uitvoeringspraktijken

4.1. CDHO

De CDHO zal aanvragen voor opleidingen met een studielast die afwijkt van de wettelijke mogelijkheden niet in behandeling nemen (i.e. niet-ontvankelijk verklaren).

De CDHO zal aanvragen voor opleidingen die conform de bovenstaande definitie van 'studeerbaarheid' onstudeerbaar zijn (i.e. waar meer dan 60 studiepunten per jaar worden geprogrammeerd) niet in behandeling nemen (i.e. niet-ontvankelijk verklaren).

De CDHO neemt 'complete' opleidingen waarbinnen de aanvrager beoogt versnelde of verkorte trajecten vorm te geven wel in behandeling en signaleert bij de NVAO dat de OER gecontroleerd moet worden of dit conform de wettelijke bepalingen wordt gedaan.

4.2. NVAO

De NVAO controleert bij aanvragen of:

- er een volledige opleiding is geprogrammeerd;
- het aantal geprogrammeerde studiepunten per jaar niet de 60 EC overschrijdt;
- bij hbo bacheloropleidingen met een versneld traject inderdaad sprake is van een traject voor vwo-studenten van 180 EC (bij uitzondering 240 ECTS) zoals in de wet beschreven;
- bij een afwijkende studielast of andere vormen van een verkort of versneld traject de OER blijkt geeft van een traject conform wettelijke bepalingen.

Indien de NVAO constateert dat aan een of meerdere van deze voorwaarden niet is voldaan, staakt de NVAO behandeling en stelt de aanvrager in de gelegenheid om de aanvraag binnen een maand aan te vullen of te herzien, conform Art. 4:5 van de Awb.

4.3. Inspectie

De Inspectie sluit zich bij haar toezicht aan op de interpretatie van begrippen en de uitvoeringsrichtlijnen die in deze notitie zijn opgenomen.

De Inspectie kijkt naar de uitvoering van een geprogrammeerde opleiding als hierover signalen binnen komen. Wordt een opleiding mogelijk verkort en of versneld uitgevoerd dan zal de inspectie controleren of vrijstellingen wel op individuele basis worden verleend door de examencommissie op basis van het Onderwijs- en Examenreglement nadat de student is ingeschreven in de opleiding. Hierbij wordt ook gekeken naar de communicatie over de opleiding op bijvoorbeeld de website.